

*Συνέντευξη
Μανώλη Αλιφιεράκη*

ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΡΗΤΗΣ

Καταδυτικός Προορισμός

Στο σημερινό ανταγωνιστικό περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης και της βιώσιμης ανάπτυξης, είναι έντονη η ανάγκη για διαφοροποίηση των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών. Η περιφερειακή τουριστική ανάπτυξη θα πρέπει να στηριχθεί στην πολιτιστική διαφοροποίηση και σε μία αειφόρο και ισορροπημένη στρατηγική η οποία θα στηρίζεται στην καινοτομία, στην ολοκληρωμένη διαχείριση και στην κοινωνική συναίνεση. Κατά τα φαινόμενα ο καταδυτικός τουρισμός συμπληρώνει εξαιρετικά αυτό το παζλ, τονίζει στο Κρητών Επιχειρείν ο Μανώλης Αλιφιεράκης, Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Ηρακλείου,

Μέλος της Διοίκησης της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος, ως Υπεύθυνος ΓΕΜΗ και Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων.

Ποια είναι η βασική ιδέα που οδήγησε στην απόφαση δημιουργίας του Καταδυτικού Πάρκου στο Ηράκλειο;

Η βασική ιδέα είναι ότι ο καταδυτικός τουρισμός αποτελεί έναν τομέα του τουρισμού ιδιαίτερα ποιοτικό και επικερδή, ενώ είναι ευρέως γνωστό ότι η δημιουργία και ανάπτυξη ενός δικτύου Καταδυτικών Πάρκων θεωρείται σήμερα μία αναγκαιότητα για την τουριστική αξιοποίηση του Κρητικού Βυθού. Οι καταδύσεις αναψυχής και ο καταδυτικός τουρισμός είναι ένας σοβαρότατος κλάδος της διεθνούς οικονομίας, με ετήσιο τζίρο δισεκατομμυρίων δολαρίων. Ολόκληρα κράτη ζουν από τις καταδύσεις όπως η Μάλτα για παράδειγμα, όπου η καταδυτική δραστηριότητα συνεισφέρει στον ΑΕΠ της χώρας κατά 27%. Η επιχειρηματική κοινότητα καταγράφει σαφώς το ενδιαφέρον και τη βούληση της, στο να έχει η Κρήτη ένα μερίδιο στην πίτα του καταδυτικού τουρισμού. Μια πίτα 25 εκατομμυρίων συνειδητοποιημένων τουριστών (υψηλού εισοδήματος εξ

ορισμού) που, όπως δείχνουν διεθνείς μελέτες, σέβονται το φυσικό περιβάλλον και δεν διατάζουν να ταξιδεύουν σε μακρινούς προορισμούς, πραγματοποιώντας πολυήμερες διαμονές καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Με άλλα λόγια, το είδος τουρισμού που θέλουμε στη χώρα.

Για να μετατραπεί η Κρήτη σε καταδυτικό προορισμό χρειάζεται μια οργανωμένη προσέγγιση, επίσημα και θεσμοθετημένα, στην λογική **ενός Περιφερειακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Διαχείρισης** για να αναδειχθούν τα σημεία εκείνα που δυνητικά μπορεί να φιλοξενηθούν τέτοιες υποδομές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους περιορισμούς (πχ ρότες πλοίων, ζητήματα θαλάσσιου οικοσυστήματος, ανταγωνιστικές δραστηριότητες, κηρυγμένοι ή υπό κήρυξη ενάλιοι χώροι αρχαιοτήτων), ενώ απαιτείται η δημιουργία ενός δικτύου πάρκων και άλλων σημείων ενδιαφέροντος. Να αναδειχθούν τα σημεία εκείνα που δυνητικά μπορεί να φιλοξενηθούν

Μανώλης Αλιφιεράκης
Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Ηρακλείου,
Μέλος της Διοίκησης της
Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος,
ως Υπεύθυνος ΓΕΜΗ
& Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων

τέτοιες υποδομές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους περιορισμούς και ζητήματα που ανακύπτουν όπως πχ της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, της αλληλεπίδρασης των πάρκων με την ενδοχώρα, τα παράκτια οικοσυστήματα, την ανάπτυξη τμημάτων υπερβαρικής ιατρικής, τυχόν ανταγωνιστικές δραστηριότητες κλπ. Πρέπει επίσης να εκμεταλλευτούμε πλεονεκτήματα που ήδη διαθέτουμε και μπορούν να προβληθούν με μικρό κόπο. Παράδειγμα η δημιουργία μιας έκθεσης αφιερωμένης στο μεγάλο ναυάγιο του La Thègèse ή γιατί όχι ενός ναυτικού μουσείου με εκθέματα που ήδη διαθέτει στις αποθήκες της Εφορία Εναλίων Αρχαιοτήτων.

Ποιος ο ρόλος του Επιμελητηρίου και του Φορέα Διαχείρισης στην υλοποίηση και λειτουργία των Καταδυτικών Πάρκων;

Το Επιμελητήριο Ηρακλείου από την πρώτη στιγμή που άλλαξε το πλαίσιο (το 2014) συνέστησε εταιρεία ΑΜΚΕ, την οποία την ενίσχυσε οικονομικά, και ξεκίνησε την δημιουργία δύο (2) καταδυτικών πάρκων στο βόρειο μέτωπο του νομού Ηρακλείου που είναι και ο χώρος ευθύνης του. Μέσα από μια δαιδαλώδη διαδικασία που διήρκεσε πέντε (5) χρόνια και αφού δαπάνησε ένα μεγάλο ποσό χρήματων, τον Ιούλιο του 2019 κατέθεσε αίτηση χαρακτηρισμού καταδυτικού πάρκου στη θαλάσσια περιοχή Μονοαύτη Μαλεβιζίου, Δήμου Μαλεβιζίου, συνοδευόμενη από δεκάδες «βαριές» μελέτες και εγκρίσεις, μια εκ των οποίων ήταν και η Απόφαση έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης. Τον Ιούλιο του 2020 κατατέθηκε αντίστοιχα ο δεύτερος φάκελος για τη Σταλίδα. Η απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντι-

κών Όρων για την κατασκευή και λειτουργία του Καταδυτικού πάρκου του «Μονοαύτη» ελήφθηκε 20/05/2019 ενώ για τη Σταλίδα 20/02/2020. Έχοντας στο πλευρό μας μια ομάδα εμπειρων μελετητών αλλά και το Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) που έχουμε την τύχη να εδράζει στο Ηράκλειο και το Ι.ΘΑ.Β.Β.ΥΚ. Στο ενδιάμεσο είχαμε την τύχη και τη χαρά να ενταχθούμε στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «ΑΛΙΕΙΑ & ΘΑΛΑΣΣΑ 2014 - 2020» (LEADER) – μια πολύ σημαντική χρηματοδότηση που θα μας λύσει τα χέρια (οικονομικά μιλώντας) καθώς μέχρι τώρα το Επιμελητήριο επένδυσε ένα σημαντικό ποσό από ίδιους πόρους.

Πέντε χρόνια και δεκάδες εγκρίσεις μετά, μόλις το Δεκέμβριο του 2023 υπογράφηκε το κείμενο της ΚΥΑ για τη Σταλίδα ενώ στο Μονοαύτη δεν έχουμε ακόμα χωροθέτηση.

Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζονται στη δημιουργία των Καταδυτικών Πάρκων και ποιό το σχέδιο δράσης για την υλοποίησή τους;

Η βασική πρόκληση είναι η διαχείριση της γραφειοκρατίας. Ήδη από το 2014 αντιμετωπίζουμε αγκυλώσεις όπως ήταν το όριο των 3 ναυτικών μιλίων από ενάλιες αρχαιότητες που απέκλειε τις περισσότερες περιοχές στην Κρήτη με καταδυτικό ενδιαφέρον. Άλλο παράδειγμα είναι μια νέα ΚΥΑ με ημερομηνία 5 Μαΐου 2023 που άλλαξε τους όρους και τη διαδικασία πόντισης τεχνητών καταφυγίων ιχθύων για την ανάπτυξη του κλάδου των καταδύσεων αναψυχής και προσέθεσε μια νέα καθυστέρηση στην τελική μας αδειοδότηση. Χωρίς να αγνοήσουμε το γεγονός ότι μια προσπάθεια που ξεκίνησε το 2014 ολοκληρώνεται το 2024 με ότι αυτό συνεπάγεται επενδυτικά.

Αξίζει ωστόσο να αναφερθεί ότι έχουν γίνει σημαντικά βήματα και έχουμε γυρίσει σελίδα -τουλάχιστον θεωρητικά- ενώ επίσης κι άλλα ζητήματα έχουν διευθετηθεί όπως η αξιοποίηση των νεότερων ναυαγίων (άνω των 50 ετών) και η διευκόλυνση του αδειοδοτικού πλαισίου για τους Επισκέψιμους Ενάλιους Αρχαιολογικούς Χώρους. Το τελευταίο μάλιστα, αποτελεί ένα από τα πάγια αιτήματα της καταδυτικής κοινότητας, καθώς οι ενάλιες αρχαιότητες αποτελούν τα σπουδαιότερα υποβρύχια αξιοθέατα της χώρας, και συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού.

Πως θα διαχειριστείτε την αειφορία του Πάρκου και την διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος;

Το έργο από τη φύση του είναι περιβαλλοντικά

φιλικό ενώ η τεχνητή υποθαλάσσια όαση που είναι το βασικό αντικείμενο του, είναι τεκμηριωμένο επιστημονικά ότι συμβάλλει στην ραγδαία αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας εντός λίγων ετών. Τα καταδυτικά πάρκα με τεχνητούς υφάλους μπορούν να αποτελέσουν θύλακες ανασύστασης, αναπαραγωγής και διασποράς της υποβρύχιας βιοποικιλότητας. Ειδικά στην Σταλίδα που είναι μια περιοχή αμμόδους πυθμένα, με τη χρήση τεχνητών υφάλων και σε συνδυασμό με την απαγόρευση της αλιείας που επιβάλλει η νομοθεσία στα καταδυτικά πάρκα, μπορεί να υπάρξει μια τεράστια αναζωογόνηση του θαλάσσιου πλούτου και ανασύνθεση του υποθαλάσσιου οικοσυστήματος ενώ μπορεί να διατηρηθεί και να βελτιωθεί η θαλάσσια βιοποικιλότητα. Έχει δε, αποδειχτεί ότι μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, τα ψάρια και άλλα είδη που αναπαράγονται εντός των θαλάσσιων ορίων της προστασίας, εμπλουτίζουν τα αλιευτικά αποθέματα των παρακείμενων περιοχών - ενισχύοντας εν τέλει και την παράκτια αλιεία.

Επιπρόσθετα στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Παρακολούθησης του έργου, θα καθοριστούν και θα καταγράφονται από εξειδικευμένους επιστήμονες σε συνεργασία με το ΕΛΚΕΘΕ τόσο παράμετροι και δείκτες της ποιότητας του υδάτινου περιβάλλοντος όσο και η ιχθυοπανίδα και η χλωρίδα της περιοχής. Το έργο θα έχει θετικές ή μηδενικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα και στον οικότοπο προτεραιότητας της έκτασης της βλάστησης της ποσειδωνίας μέσω της απαγόρευσης αλιείας και από την αποτροπή της αγκυροβόλησης σκαφών εργασίας στις περιοχές του πυθμένα που καταγράφεται η ποσειδωνία.

Πώς αναμένετε ότι θα επηρεάσει η δημιουργία των Καταδυτικών Πάρκων την τουριστική βιομηχανία και την απασχόληση;

Ο καταδυτικός τουρισμός, ως βασικός πυλώνας της τουριστικής βιομηχανίας διεθνώς και κλάδος με πολλαπλά οφέλη για την οικονομία μιας χώρας, μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση των νησιωτικών και παράκτιων περιοχών, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης. Οι καταδύσεις αναψυχής είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς τα τελευταία χρόνια και απευθύνονται σε τουρίστες που ταξιδεύουν ειδικά για να καταδυθούν αναζητώντας κάθε φορά ελκυστικούς καταδυτικούς προορισμούς είτε ως μέρος των διακοπών τους είτε ως ξεχωριστή εμπειρία. Ως εκ τούτου, πολλές χώρες «διεκδικούν» μερίδιο σε αυτήν την αγορά τουριστών που δεν είναι συγκυριακοί και τυχαίοι, καταβάλλοντας κάθε προσπάθεια ανάδειξης και αξιοποίησης του φυσικού

τους περιβάλλοντος. Ο καταδυτικός τουρισμός, που αναπτύσσεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια σε ολόκληρο τον κόσμο, είναι τουρισμός υψηλού κοινωνικού και οικονομικού επιπέδου αλλά και μια ιδιαίτερα αποδοτική εκμετάλλευση για τους επαγγελματίες του κλάδου, με ευεργετική επίδραση στις τοπικές και Εθνικές οικονομίες των περιοχών που τον φιλοξενούν. Ως εκ τούτου, έχει πλέον καταστεί σημαντικός κλάδος της παγκόσμιας οικονομίας, ενώ, για πολλά κράτη, (ενδεικτικά στην περιοχή μας Αίγυπτος, Ισπανία, Κροατία, Τουρκία, Μάλτα, Κύπρος, κ.α.), οι καταδύσεις αποτελούν σημαντικό ποσοστό του ΑΕΠ τους. Μόνο στην Ευρώπη, υπάρχουν σήμερα περισσότεροι από 3,2 εκατομμύρια ενεργοί αυτοδύτες, ενώ, τουλάχιστον 825.000 εξ' αυτών πραγματοποιούν κάθε χρόνο πολυήμερα ταξίδια για καταδύσεις σε δημοφιλείς καταδυτικούς προορισμούς, (πηγή: RSTC Europe, 2014).

Αυτή τη στιγμή υπάρχουν στην Ελλάδα 400 πιστοποιημένα Καταδυτικά Κέντρα από την PADI (σ.σ Professional Association of Diving Instructors) ενώ στην Κρήτη περισσότερα από 40 καταδυτικά κέντρα.

Ειδικά το νησί μας αν και δεν διαθέτει αυτή τη στιγμή οργανωμένο καταδυτικό πάρκο, ήδη δέχεται ένα ικανό αριθμό επισκεπτών για καταδύσεις ενώ είναι παγκόσμια γνωστό για το βυθό και τις υποθαλάσσιες ομορφιές του. Τόσο ο διεθνής τύπος όσο και τα σχετικά blogs συχνά αναφέρουν την Κρήτη ως ένα από τα καλύτερα μέρη για καταδύσεις και ένα ιδανικό προορισμό για τους λάτρεις των καταδύσεων. Κατά συνέπεια η Κρήτη θα πρέπει να αναδειχθεί

ως ένας από τους πιο σημαντικούς καταδυτικούς προορισμούς στην ανατολική Μεσόγειο και η θέση αυτή της ανήκει δικαιωματικά εξαιτίας αφενός του πλούσιου υποθαλάσσιου περιβάλλοντος και της ενάλιας ιστορίας που διαθέτει και αφετέρου του κλίματος που δίνει τη δυνατότητα στις καταδύσεις να γίνονται σε 12μηνη βάση.

Ποια είναι η στρατηγική σας για την προώθηση των Καταδυτικών Πάρκων στο ευρύ κοινό, σε εθνικό και διεθνή επίπεδο;

Το Επιμελητήριο Ηρακλείου έχει επενδύσει σε αυτή την προσπάθεια και η βασική στρατηγική του είναι να καθιερωθεί στα προσεχή χρόνια η Κρήτη ως προορισμός Κατάδυσης. Μια αυτονόητη προτεραιότητα. Στο σημερινό ανταγωνιστικό περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης και της βιώσιμης ανάπτυξης, είναι έντονη η ανάγκη για διαφοροποίηση των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών. Η περιφερειακή τουριστική ανάπτυξη θα πρέπει να στηριχθεί στην πολιτιστική διαφοροποίηση και σε μία αειφόρο και ισορροπημένη στρατηγική η οποία θα στηρίζεται στην καινοτομία, στην ολοκληρωμένη διαχείριση και στην κοινωνική συναίνεση. Κατά τα φαινόμενα ο καταδυτικός τουρισμός συμπληρώνει εξαιρετικά αυτό το παζλ.

Ήδη έχουμε υποβάλλει προτάσεις σε διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα που προβλέπουν ενέργειες προώθησης και συμμετοχή σε διεθνή fora με σκοπό την προώθηση του Καταδυτικού Πάρκου και του προορισμού στο ευρύ κοινό, σε εθνικό και διεθνή επίπεδο.

